

**zaaknummer 2011 T591**

**21 november 2012**

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

**[Naam]**,  
geboren op [Datum],  
wonende te [Plaats],  
hierna te noemen: klager,  
juridisch adviseur: mr. A.H. Middelkoop, advocaat te Amersfoort,

tegen:

[Naam]  
geboren op [Datum], overleden op [Datum],  
de persoon over wie geklaagd wordt,  
hierna ook te noemen: aangeklaagde,  
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen.

## **1. De procedure**

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 4 juni 2012. Op 17 juli 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van broeder [Naam], Overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen. Op 5 november 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Middelkoop voornoemd. Mr. Middelkoop werd vergezeld door een stagiaire, mr. E.H. Beukers. Namens de Congregatie is verschenen broeder [Naam]voornoemd en broeder [Naam].

## **2. De klacht**

2.1. Klager stelt dat hij in het kindertehuis [Naam] in [Plaats] van zijn vierde tot zijn achtste jaar regelmatig door aangeklaagde, die als broeder in het tehuis werkzaam was, seksueel is misbruikt.

Klager heeft de eerste drie jaar van zijn leven als tbc-patient doorgebracht in het [Naam] Kinderziekenhuis in [Plaats]. Toen klager vier jaar oud was is hij geplaatst in [Naam]. Klager beschrijft onder 2.2 tot en met 2.5 vier situaties en perioden waarin het misbruik heeft plaatsgevonden.

2.2 Klager werd op zijn vierde aan de meisjeskant van het internaat bij zijn drie zussen geplaatst. Toen klager naar de kleuterschool ging, die op het terrein van het kindertehuis

stond, hielp hij tussen de middag in de keuken, gelegen in het souterrain van het kindertehuis. Ter zitting heeft klager nader verklaard dat de keuken eigenlijk voor kinderen verboden gebied was, maar dat je zo nu en dan daar wel werd getolereerd en dat je zelfs wel eens een appel kreeg. Achter de keuken lagen de bevoorradingshokken en in een van die hokken gleden de aardappels via een houten glijbaan het hok in. Het was in dit hok dat klager in contact kwam met aangeklaagde. Wanneer niemand het zag betastte aangeklaagde klager tussen zijn benen door zijn broek heen. Daarnaast wreef aangeklaagde het gezicht van klager over zijn kruis heen. Na enkele weken nam aangeklaagde na de warme middagmaaltijd klager regelmatig mee naar een stil plekje. Vervolgens stopte aangeklaagde dan zijn penis in de mond van klager en maakte hij pompende bewegingen met zijn penis terwijl hij het hoofd van klager vasthield. Ter zitting heeft klager verklaard dat deze handelingen waarschijnlijk aan het eind van zijn kleuterschooltijd in [Jaar] hebben plaatsgevonden, toen klager bijna zes jaar oud was. Volgens klager hebben de betastingen regelmatig plaatsgevonden en is het twee of drie maal voorgekomen dat klager de penis van aangeklaagde in de mond moest nemen.

2.3 Hoewel klager aan de meisjeskant zat was het heel goed mogelijk om aan de jongenskant te komen. Hier kon je bijvoorbeeld ook snoep kopen. Toen klager eens aan de jongenskant was, nam aangeklaagde klager mee naar een soort vergaderruimte rechts van de kerk. Aangeklaagde probeerde met een rubberen bruin/geelachtige handschoen bij klager naar binnen te gaan. Klager moest over de schoot van aangeklaagde gaan liggen en “ontspannen”. Deze handelingen deden klager veel pijn. Dat is eigenlijk ook hetgeen klager het meest bij is gebleven. Klager heeft verklaard dat het incident met de handschoen eenmaal heeft plaatsgevonden, maar dat hij in genoemde ruimte wel meerdere malen is betast.

2.4 In het tehuis was een grote kamer die naar mottenballen stonk en waar je te kleine kleding inleverde en nieuwe kleding kreeg toebedeeld. Daarvoor moest je je helemaal uitkleden. Klager weet nog dat hij zich over een lange houten tafel moest buigen en dat aangeklaagde hem vreselijk veel pijn deed. Klager denkt dat aangeklaagde toen heeft geprobeerd om met zijn penis bij klager naar binnen te dringen. Klager begon hard te gillen. Aangeklaagde troostte hem toen met de woorden “het komt allemaal wel goed, we moeten gewoon wat meer geduld hebben”.

2.5 Toen klager acht was werd hij overgeplaatst naar de jongenskant, waar het niet veel beter ging. Klager was blijkbaar nogal druk en hij heeft daardoor meerdere nachten als straf op zijn knieën naast zijn bed moeten zitten. Ook werd klager door aangeklaagde samen met een lekenbroeder 's avonds laat van de slaapzaal meegenomen naar het slaaphokje van de lekenbroeder. Klager moest in zijn blootje staan en werd dan van alle kanten betast, vernederd en mishandeld. Hij herinnert zich de walgelijke adem langs zijn lichaam. Klager weet ook nog dat hij daarna altijd een dropje kreeg uit een groen rolletje. Als kind dacht klager dat hij de handelingen over zich afriep en dat hij er zelf schuldig aan was. Genoemde handelingen hebben zeker een à twee maal per week plaatsgevonden in een periode van vier maanden. Toen klager tien was is hij weer thuis gaan wonen.

2.6 De invloed van de gebeurtenissen op het leven van klager zijn fors. Het is een last die klager altijd meedraagt. Klager heeft geen vertrouwen in de mensen, hij vindt het lastig om affectie te tonen en kan nooit onvoorwaardelijk genieten.

Op advies van zijn echtgenote, die zelf ook op [Naam] heeft gezeten, heeft klager op veertigjarige leeftijd hulp gezocht om zijn trauma te verwerken en zijn depressie te boven te komen. Deze hulp bleek niet afdoende. Klager kreeg steeds zwaardere depressies. Ter zitting heeft de echtgenote van klager verklaard dat zij zich afvroeg of zij er wel goed aan gedaan had om haar echtgenoot te bewegen naar een psychiater te gaan. In [Jaar] heeft klager zijn bedrijf te gronde gericht en zijn huwelijk ernstig aan het wankelen gebracht. Van maart tot

oktober [Jaar] is klager na een crisisopvang geplaatst op een gesloten psychiatrische afdeling. Momenteel functioneert klager voor zestig procent met behulp van forse medicatie. Klager was zelfstandig ondernemer in de bouw, welk werk hij vanaf [Jaar] niet meer kon uitoefenen. De huidige baan van klager, zelfstandige bloemenwinkel, kan klager nog maar gedeeltelijk uitvoeren.

2.7 Klager stelt dat hij niet de enige is die seksueel is misbruikt door aangeklaagde. Op [Datum] heeft de heer [Naam] toestemming verleend om zijn klacht, te weten betasting van de geslachtsdelen gedurende meerdere jaren door aangeklaagde in [Naam], te laten gelden als steunbewijs (bekend onder nr. 2011 T503). De heer [Naam] heeft op [Datum] toestemming verleend om zijn klacht te laten dienen als steunbewijs. Hij heeft gesteld dat hij door dezelfde aangeklaagde seksueel is misbruikt, mishandeld en vernederd (bekend onder nr. 2011 T516(2)).

2.8 Klager wil met het indienen van deze klacht erkenning, excuses en vergoeding van de geleden schade, zodat het voor hem mogelijk wordt om met zijn vrouw nog de komende tijd normaal te leven in plaats van te overleven.

### **3. Inhoudelijke reactie**

3.1 Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij concludeert dat de broeders en lekenbroeders die samenwerkten met aangeklaagde nooit iets gemerkt hebben van het gedrag dat aangeklaagde verweten wordt, maar dat er ook verklaringen zijn van medebewoners die aangeklaagde wel degelijk van seksueel misbruik beschuldigen. Daarnaast zijn er meerdere klachten van seksueel misbruik bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK bekend, waarvan een tweetal klachten voldoende aannemelijk zijn bevonden, aldus de Overste. Dat aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik wordt door de Overste erkend. Hij heeft echter nog vragen over de mate waarin aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt.

3.2 In zijn schriftelijke reactie heeft de Overste bovendien gesteld dat uit ingewonnen informatie is gebleken dat de jongens- en de meisjesafdeling strikt gescheiden eenheden waren. De broeders kwamen nooit in de keuken of in de afdeling van de meisjes, de sleutel van de tussendeur was in bezit van een zuster. De kinderen mochten ook nooit in de keuken komen. Een broeder die als groepsleider in [Naam] werkzaam was, weet niets van een aardappelhok aan de meisjeskant, waar klager aangeklaagde zou zijn tegengekomen. Dat een broeder na de maaltijd een kleuter opzocht aan de meisjeskant en deze kleuter meenam naar een stil plekje lijkt de Overste hoogst onwaarschijnlijk. De Overste heeft een situatieschets overgelegd van de situatie in het souterrain.

Op achtjarige leeftijd, in [Jaar], werd klager overgeplaatst naar de jongensafdeling en kwam volgens zijn leeftijd terecht in groep 1. Aangeklaagde was echter vanaf [Jaar] tot [Jaar] groepsleider van groep 3, waar jongens van 10 tot 13 jaar waren ingedeeld. Het is moeilijk te begrijpen dat aangeklaagde hem in die tijd seksueel heeft kunnen misbruiken.

Klager draagt als steunbewijs de verklaringen van de heer [Naam] en de heer [Naam] aan. Deze verklaarden in tegenstelling tot klager dat aangeklaagde altijd heel vriendelijk was en dat de jongens dol op hem waren. Een ander verschil tussen de klacht van klager en die van de andere klagers is dat alle andere klagers hebben gesteld dat het misbruik is begaan toen de klagers bij hem in groep 3 zaten. Daarbij maken de andere klagers wel melding van onzedelijke betasting, maar niet van penetratie.

3.3 Ter zitting heeft broeder [Naam], die zelf in de tijd dat klager op [Naam] verbleef, les gaf op [Naam], nader verklaard dat het inderdaad niet onmogelijk was dat tegenover de keuken het afwashok was en dat het wel mogelijk is dat zich daarachter het aardappelhok bevond. Volgens broeder [Naam] was het echter onmogelijk voor aangeklaagde om daar te komen. Wanneer broeder [Naam] een enkele keer daar zelf moest zijn, moest hij aanbellen bij de zusters want alles zat altijd op slot.

3.4 De Overste heeft ten slotte ter zitting gezegd dat de verklaring van klager oprecht overkomt en dat het gestelde een diepe indruk heeft gemaakt. De Broedergemeenschap leeft ten zeerste mee en is verontwaardigd over wat hem hoogst waarschijnlijk op [Naam] is aangedaan. De Overste heeft voorts gezegd dat, nu de aangeklaagde is overleden, de Congregatie een medebroeder dient te verdedigen en dat het leed ook aan de kant van de broeders zit. Wanneer de Klachtencommissie de feiten die klager stelt aannemelijk acht, dan betuigt de Overste grote spijt, vooral vanwege het trauma dat het misbruik klager in zijn latere leven heeft bezorgd.

#### **4. De beoordeling**

4.1 Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Zo acht de Klachtencommissie aannemelijk dat klager in het aardappelhok achter de keuken op [Naam] onzedelijk is betast door aangeklaagde. De Klachtencommissie acht de stelling van broeder [Naam] dat het voor aangeklaagde en voor klager onmogelijk was om in dit gedeelte van het internaat te komen, niet overtuigend. Naar het oordeel van de Klachtencommissie was het voor zowel klager als aangeklaagde weliswaar niet de bedoeling om op die plaats te zijn, maar het was wel mogelijk. De Klachtencommissie leidt een en ander af uit de door klager en zijn echtgenote geschetste situaties, met name het feit dat je als kind via de kapel of over de schutting naar de verboden kant kon. Bovendien waren er wel degelijk broeders aan de meisjeskant bijvoorbeeld om fietsen te repareren of om de tuin te onderhouden. Een en ander is door broeder [Naam] niet bestreden. De Klachtencommissie acht voorts aannemelijk dat klager de penis van aangeklaagde in de mond heeft moeten nemen.

Ook het betasten van klager door aangeklaagde in de vergaderruimte en het met de rubberen handschoenen naar binnen trachten te komen, acht de Klachtencommissie aannemelijk, evenals het betasten en de poging tot penetratie in de kledingruimte. De Klachtencommissie is hiervan

overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarbij wijst de Klachtencommissie, ter ondersteuning van de verklaring van klager, naar de zaak bekend onder nummer 2010 T045, waarbij een andere klager heeft gesteld dat aangeklaagde hem na het toedienen van zware slaapmiddelen vermoedelijk anaal heeft gepenetreerd, ook al waren in genoemde procedure nog onvoldoende feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van die klager ten aanzien van de gestelde penetratie ondersteunden. In de onderhavige procedure ontleent de Klachtencommissie aan de verklaring uit de zaak bekend onder nummer 2010 T045 voldoende steunbewijs om (poging tot) penetratie aannemelijk te achten. Ook het gestelde ten aanzien van de latere seksuele betastingen en vernederingen in het slaaphok acht de Klachtencommissie voldoende aannemelijk.

4.4 Daarnaast kan steunbewijs voor het onzedelijk betasten van klager worden ontleend aan de inhoud van de twee bij de griffie ingekomen formulieren ‘toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs’ van respectievelijk 6 en 7 december 2011.

4.5 Op 15 februari 2012 heeft de Klachtencommissie bovendien nog geadviseerd een andere klacht (bekend onder nummer 2011 T426) jegens aangeklaagde gegrond te verklaren, evenals op 15 mei 2012 een klacht onder nummer 2010 T045 (zoals vermeld onder 4.3) en op diezelfde datum een klacht jegens dezelfde aangeklaagde onder nummer 2010 T107(3). Op 25 september 2012 ten slotte heeft de Klachtencommissie geadviseerd een klacht tegen dezelfde aangeklaagde in een zaak bekend onder nummer 2011 T589(1) gegrond te verklaren. Een en ander in onderling verband bezien ondersteunt de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.6 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas vijf of zes jaar oud en aangeklaagde was voor hem een broeder die hem veiligheid en vertrouwen had moeten geven, zeker nu klager dat in zijn jonge leven, gezien zijn ziektegeschiedenis en het overlijden van zijn moeder, al zo had moeten missen.

4.7 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De Overste heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.8 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

## **5. Het advies**

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 21 november 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. P.R.M. van der Ven en prof. Dr. H.B.M. van de Wiel, leden, bijgestaan door

mr.I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden. Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.